16.

Q. D. B. V.

CHARACTERES EVENTORVM,

Ad decidendum illuſtres controverſias pertinentium,

PRAESIDE

CONRADO SAMVELE SCHVRZFLEISCHIO,

ediſſerendi

ab

Axelio Dömniger/

Lemſal. Livono,

Pridie Idus Septembr. A. cIↄ Iↄc LXXXV.

In Auditorio Maiori,

CVM PRIVILEGIO SEREN. EL. SAXON.

Diſputatio LV.

LIPSIAE, Apud NICOLAVM SCIPIONEM.
cIↄ Iↄc XCIIX.

CONTROV. I. de Regno Siciliae.

Henricus VI. Friderici Aenobarbi filius, Constantiam Rogerii ex Elvira uxore filiam, eamqve legitime natam, et legibus sacri Vestalis Ordinis, qvibus astricta erat, solutam duxit, et hortante Coelestino III. Pont. Rom. permotus, regnum Siciliae obtinuit, Rogerio Tancredi nothi F. excluso.

I.

MVltae qvidem rationes sunt, qvae svadeant, iustam esse Henrici VI. causam, nec vero desunt, qvae pro Rogerio afferantur. Ab illis ordiamur licet inpraesens, ac velut in limine argumentum a iure per connubium legitimae filiae qvaesito, et sangvine adeo forteqve nascendi firmato repetamus. Non potest enim non potior esse causa, qvae inter dissidentes praerogativa legitimae nativitatis fulcitur.

II. Eo non fragili fundamento substructo pronunciemus, meliorem succedendi rationem pertinere ad Constantiam, ut vel sic omnes intelligant, legitimam Hohenstauffiae stirpis successionem hoc modo roborari.

III. Etsi vero marium sexus dignior potiorqve est, tamen id valet, qvatenus conditio succedentium par est, et eadem utrinqve comparandi ratio manet. Sed hoc plurimum abest a Rogerio, qvem natalium labes ab hac dignitate arcet, viamqve ei ad successionem intercludit.

IV. Illud qvoqve extra controversiam est, regnum Siciliae esse femineum, et, qvod hinc seqvitur, uxoris nomine possideri, acqviri, et transferri posse.

V. Accedit ſententia Pontificis Romani, pro iure Henrici VI. pronunciantis, ad qvem ea res ex capite ſummi dominii pertinet, ut ſummi iudicis munere fungatur.

VI. Nec omittenda ſunt facinora aliqvoties patrata, et perfidia in ſedem Romanam admiſſa, qvod docent exempla Gvilelmi mali, et Tancredi, atqve huius filii Rogerii, qvibus adducti Pontifices Calixtus, Honorius, Clemens, et Coeleſtinus III. Normannos in Sicilia Principes vel ſacris prohibuerunt, vel principatu mulctarunt.

VII. Tum Rogerius, invito Pontifice Romano, ad qvem ea res ſpectabat, regium titulum ſumpſit, nec modo Siciliae, ſed etiam Italiae Regis nomen ambitioſe uſurpavit, cumqve hoc deinceps intermitteret, non tamen adduci potuit, ut Regis Siciliae titulo abſtineret. Id vero cum dolore et iniuria ſedis Romanae coniunctum eſſe, nemo inficiari auſit.

VIII. Facta ſuperiorum Normannicae ſtirpis Principum non impediunt, qvominus eorum ſucceſſores ad iuris per vim ablati reſtitutionem teneantur.

IX. Etenim a Pontificibus, qvorum ius in hac cauſa verſatur, omni tempore contradictum eſt, qvippe qvi non ſolum non conſenſum interpoſuerunt, ſed etiam publice, qvibus potuerunt modis, invaſoribus aliena uſurpantibus contradixerunt, atqve eo minus aliqvid ſucceſſoribus nothis indulgere voluerunt.

X. Pro Rogerio facit, qvod in veteri Italia non tam exqviſita natalium ratio habita fuerit: tum qvod pater, data ab avo venia, et nuptiis rite peractis, labem naſcendi purgarit: qvo factum ſit, ut pater Ordinum regni ſuffragio capax regni iudicaretur. Nihil ergo ex hoc capite ſibi poſſe obtendi, qvi iure avito, et iudicio procerum nitatur: maioribus ſuis Siciliam bello qvaeſitam, ſibi recta ſerie deſcendenti non poſſe au-

Pon-

ferri: Pontificem plus ſibi ſumere, qvam par ſit, dum regnum alieno labore periculoqve partum habeat pro ſuo.

XI. Ratio decidendi petenda eſt ex veteribus tabulis, qvae ſuperſunt, atqve ex hiſtoriae monumentis, qvae extant et in hanc rem afferri poſſunt. Eqvidem ius Pontificum in Siciliam nondum certum exploratumqve eſt, et belli titulus, Ordinumqve ac populi Siculi patientia atqve conſenſus, Normannis proderant, nec inane ius dabant. Qvinimo Sicilia ſub iugo Saracenorum periiſſet, niſi Normanni ad eam liberandam arma cepiſſent, Barbaroſqve eieciſſent. Amplius qvidam Pontifices Rogerio titulum Regis ſumendi non contradixerunt, qvidam veritate victi, controverſiam hanc omnino non movendam putarunt. Inter hos *Coeleſtinus II. Lucius II. Eugenius III.* nominandi veniunt, qvorum ſilentium iuris non agniti argumentum praebet; id qvod eo magis valet, qvum recordor, Innocentium II. Rogerio, Rogerii Boſſi filio, nomen et inſigne regium ſuſcipienti, neqvicqvam reſtitiſſe. Illud qvoqve ſine ſtudio et odio neceſſe eſt fateamur, totam hanc rem usqve ad tempora Clementis III. negligentius fuiſſe actam. Inprimis huic cauſae proficit voluntas Henrici, cum Rogerio tranſigere cupientis, atqve adeo aliqvid habile et ſucceſſione dignum in eo reperientis et agnoſcentis, qvanqvam Henricus poſtea non ſtetit pactis, et Rogerium ſpe concordiae, ac ſpecie amicitiae circumventum regno privavit. *Vid. Thomas Fazellus*, ſcriptor ingenuus, et idoneis ſcribendi ſubſidiis inſtructus, atqve in omnibus Siciliae tabulis apprime verſatus, qvem Caeſar Baronius praeter meritum acerbe reprehendit, perinde ac ſi de induſtria verum monarchiae Siculae auctorem celaſſet, et *veriſimilia eiusdem temporis ſcriptoribus conſignata vel* omnino *non noviſſet, vel noſſe diſſimulaſſet, in tr. de monarchia Siciliae.* Fazellum contra defendit, et de obiecto hoc vitio purgavit *Marcus*

Antonius de Dominis lib. VI. cap. XII. de republica ecclesiastica. Tum vero Fazellus ad tabularia, codicillos, diplomata, decreta publica, et non sublestae fidei annales, dato fidei et diligentiae specimine, subinde provocat, ac nullius auxilii indigus, suam ipsius dignitatem tuetur. Accedit *Pandulphus Collenutius*, homo pereruditus, et auctoritate gravis, ac Latinarum Graecarumqve literarum gnaviter peritus, et qvod hic caput rei est, iureconsultus Pisaurensis, nec obscure indicat, nascendi labem fuisse purgatam, et adducit voluntatem ac sententiam Ordinis eqvestris, Tancredum una voce et animo Regem poscentis, declarantis et eligentis. *hist. Neapol. lib. III.* Non praetermitto, qvod *Felinus Sandeus*, etsi religione erga sedem Pontificiam impeditus, fateri necesse habuerit, *Tancredum* a Proceribus insulae fuisse electum; id qvod accidit anno MC XXCI. *de Regibus Sicil. Cap. XII.* In qvo negotio proceres utriusqve Siciliae (cis et trans Farum) consentiebant, et uno consilio atqve sententia decernebant, Tancredo Regi se audientes fore, et exemplo admonebant, ei fidem obseqvii deinceps obstringi oportere. *Michael Ritius de Regibus Siciliae lib. I.* Qvi regnandi artes sola utilitate aestimant, facile pro Siculorum ingenio arbitrari possint, dandam fuisse operam, ut Constantia, priusqvam Henrico VI. nuberet, e medio tolleretur, qvod minus periculi haberet, qvam si fax belli in tota Italia accenderetur. Ita enim plerisqve visum est, nec eos ratio fallendi destituit, cum pacem sceleris consilio praeferrent, *apud Fazellum decad. post. lib. VII. cap. 3.* Atenimvero meliorum sententia vincebat, et fiducia honestatis ipsa se adversus crudelitatem muniebat, atqve insiti affectus officiiqve paterni, ac divini atqve naturalis iuris argumento saevitiam vetabat. Si de ratione evitandi periculi qvaeratur, haec suppetebat, ut Vestalium Ordini ascriberetur. Qvi modus etiam repertus, et Constantia in *mo-*

naste-

nasterium abdita est, sed ineluctabilis fatorum vis obsistebat incepto, cum Pontifex Coelestinus III. sacram istam virginem, religione voti solutam, et clam e monasterio, cui praeerat, eductam Henrico VI. desponderet. Ita taedae illae fatales ad inflammandam incendio belli Italiam fato datae videbantur.

CONTROV. II. De Regno Hierosolymitano.

Fridericus II. connubio Iolantae, Ioannis Brennae filiae, titulum Regis Hierosolymorum a socero, Pontifice Romano annuente, accepit.

I. Non qvidem iure belli, aut pactione cum Saracenis inita, sed concessu beneficioqve Ioannis Brennae titulus hic partus est, qvi regni dudum amissi titulum íure gentium voluntário retinuit, atqve ad generum Augustum transmisit, ut non tantum ipse, sed etiam omnes eius posteri successoresqve nomine et titulo regis Hierosolymorum deinceps uterentur.

II. Moribus gentium convenit, ut non magis utilitatis, qvam dignitatis suae rationem ineant, et iura titulosqve suos, qvoad possunt, tueantur.

III. Maroboduus regno extorris, et inter spem metumqve dubius, fortunae casum infra se duxit, titulumqve Regis praesenti et erecto animo servavit.

IV. Auctoritas imperantium tam sancta, qvam perpetua esse debet, sed ea detractis per iniuriam titulis, convellitur, et indigne violatur.

V. Non committendum est, ut tituli ex iusta causa qvaesiti omittantur, qvibus iura provinciarum retinentur, atqve in

in successores transferuntur. Qvi enim illos usurpare pertendunt, iusta ratione suam tuentur causam, et provincias per vim ereptas, sane reposcunt ut suas.

VI. At e diverso Saraceni non in rationum argumentis, sed in armis praesidium causae suae collocabant, et regni Hierosolymitani possessione nitebantur, titulum regni dudum erepti pro simulacro habentes.

VII. Qvae res ita decidenda est, ut nihil contra fas, et praeter aeqvum affirmetur. Etenim tituli regionum amissarum per se non sufficiunt, nec soli dant repetendi ius, praesertim contra eum, qvi iure belli et diuturni possessione temporis causam tuetur. Nec vero pondus habet titulus, nisi titulo utens cum evidenti sufficientiqve signo se applicaverit ad repetendum; qvod omnino hic reqviritur, nec abesse potest, nisi forte tituli, qvatenus rei gestae monumenta, retineantur. Brenna, fateor, titulum regni Hierosolymitani continenter servatum, successione continuari voluit, atqve hoc signo recuperandi animum declaravit. Sed eius successores, si unum atqve alterum excipias, non perinde, ut haec causa postulat, se gesserunt, et ius utiqve hoc pro derelicto habuerunt. Fontes historiae perqvirendi sunt apud *Fazellum decad. post. lib. VIII. cap. II. et Sigonium de regno Italiae lib. XVIII.* Cernitur hic ira divinior, qvae superiorem Normannorum ferociam vindicavit in posteros, atqve eorum potentiam per Hohenstauffios memorabili ultionis exemplo delevit.

CON-

CONTROV. III. De Casu Conradini.

Conradinus, Conradi Regis Siciliae verus legitimusqve filius, et annos octo ac viginti natus, A. MCCLXVIII. a Carolo Andegavensi victus et captus, hortatu atqve instinctu Clementis IV. Pont. Neapoli est supplicio affectus.

I. Non deserenda Conradini regis causa est, qvae iure stirpis, et supremae voluntatis Conradini IV. firmatur, qvod etsi intercepit Manfredus, tamen, patrata huius caede, non exspiravit, sed in sangvine primi acqvirentis fixum ac stabile permansit.

II. Regnum a maioribus bello partum, et iusta successione delatum, nemini, citra delictum, ne a superiore qvidem auferri potest. Non oportet negligi honorem Conradini, qvem ius omni culpa absolvit, adeo ut Pontifici non liceat in eum statuere ullum poenae exemplum, qvo avita regni possessio ipsi adimatur.

III. Qvare cum veniret Conradinus ad capiendam regni huius possessionem, nihil iniuste faciebat, nec fraudi id erat Pontifici, sed iure suo utebatur.

IV. Si maxime autem Pontifici ius sit in Siciliam, ita ut ad eum lege summi dominii spectet, eiusqve beneficio regnum accipiatur et agnoscatur, non tamen ideo conseqvitur ius statuendi de capite Regis, titulo beneficiario possidentis.

V. Nec qvicqvam Conradino obiici potest, qvod idoneos auctores habeat, qvodqve eiusmodi sit, ut propterea regni successione indignus habeatur. Non enim Conradinus fovebat coniurationes, sed manu et armis ius successione ad se delatum tueri cupiebat, tractisqve in sententiam sociis et

ſubiectis, nihil a iure gentium, nihil a more belli alienum faciebat.

VI. Victoria Andium duci parta ius in Conradini vitam non dabat, cum qvod bellum contra iuſtum regni heredem eſſet ſuſceptum, tum qvod aliud ſuppeteret ſecuritatis remedium, ſi victus iurata ceſſione victori caveret. Nam rationi et conſvetudini moratiorum, praecipue Chriſtianarum, gentium adverſatur iſta ſeveritas, rigorqve ſtatuendi in victum et captum, qvi nervis potentiae incisis, nocere non poteſt. Exempla inpromptu ſunt apud Barbaros, ſigillatim Saracenos, et Turcas, qvi captos Chriſtianorum Principes, ſoluto pretio militari, et promiſſa ceſſione liberarunt. Id qvod teſtantur exempla *Ludovici Sancti*, et *Caroli*, captorum a barbaris, ac ſub conditione lytri ſolvendi, et erepta reſtituendi dimiſſorum.

VII. Neqve vero tam ſtricto belli iure agendum, ubi temperamentum et humanitas praecipue laudantur. Nimia eſt ſeveritas, qvam coeca regnandi cupiditas rapit, et atrocitate miſcet.

VIII. Carolus armis cauſam diſceptans, id ſibi ſufficere putabat, qvod a Romana ſede, ad qvam iure beneficii regnum Siciliae pertinet, ad illud capeſſendum invitatus eſſet. Tum qvod Manfredo, Rege Siciliae caeſo, ius poteſtatemqve in regnum iſtud belli titulo conſecutus fuiſſet. Adde, qvod pari et eodem iure, qvo Manfredus, uteretur; iſte autem Conradino praeripuerat regnum, qvod ſibi auctoritate Pontificis accito, nihilo ſecius licere exiſtimabat. Necdum accuſandi modus erat, qvum arguebatur Conradinus, qvod coniurationes foviſſet, totamqve Italiam adventu ſuo perturbaſſet. Extremo, qvod fortuna belli in poteſtatem ſuam veniſſet, et ſimul ius in vitam eius obtinuiſſet, atqve adeo de Pontificis ſententia poenam capitis ipſi irrogaſſet.

IX. Iu-

IX. Iudicium huius controverſiae expeditum eſt, ſi auctorum rationes ex *Fazelli* et *Collenutii* monumentis recte depromantur. *Lucius Marineus Siculus*, et *Auctor* rerum ab Aragoniis Regibus geſtarum adiungi poſſunt, *ille in libro XI. de rebus Hiſpaniae, hic in indicibus lib. II.* Profecto iniuſte actum eſt cum Conradino, legitimo Siciliae herede, cui ius ſangvine qvaeſitum ſine ſuo delicto eripi non potuit, maxime ob primum acqvirentem Henricum VI. Hoc, collatis rerum argumentis, liqvet, ac idoneis acqvirendi modis, bello et pactione approbatur. His nitebatur Henricus ſextus, et ipſius conſenſu Pontificis erigebatur ad ius perſeqvendum. Praeterea Conradinus teſtamento patris Conradi firmatus, retinebat animum domini, qvem et declarabat adventu, et ſumptis armis palam indicabat. Manfredi facinus non pertinebat ad exemplum, et in tantum qvoqve diſſimile erat, inqvantum Friderici II. filius, ſaltem nothus, erat. Carolum nulla talis neceſſitudo coniunxit cum Hohenſtaufſiis, et erga hos etiam praebuit ſe ingratum. Pontificis in regna poteſtas maiori elogio, qvam iure celebrata eſt, neqve eo valuit, ut ſupplicium de Conradino ſumeretur. Iſta autem crudelitas inter Chriſtianos inaudita eſt, qvam barbari qvoqve non exercent in victos Chriſtianorum Reges, et more atqve exemplo averſantur.

CONTROV. IV. De Regno Siciliae ad Aragonios delato.

Petrus Aragoniae Rex, a Siciliae Ordinibus ad capesſendum regnum invitatus, re aliqvandiu deliberata, cum claſſe in Siciliam profectus, inſulam hanc ſuae ditionis fecit.

I. Iure suo utebatur Petrus, qvod repetebat a Manfredi filia, qvam in matrimonio habebat, atqve eius causa regnum, qvod uxorio iure defertur, sibi vindicabat.

II. Virili genere Hohenstauffiorum extincto, nemo propior heres erat, atqve Constantia, Manfredi Regis Siculi filia, qvae maritum assidue instigabat, ac obnixe monebat, restitueret sibi regnum, et redderet regno libertatem.

III. Conradinus, verus legitimusqve regni heres, cum ad supplicium deposceretur, Fridericum amitae filium signo chirothecae demonstratum, regni heredem appellavit. Haec tessera regni a Conradino traditi, iurisqve translati symbolon ad Petrum Aragonium pervenit, ut testimonio Pii Pontif. *Collenutius* evicit.

IV. Carolus Andegavensis erat regni illius invasor, non iustus possessor, nedum heres, qvem praeveniri, et ius Constantiae connubio qvaesitum repeti sane oportebat.

V. Gloriosum pariter et utile fuit, ulcisci socerum, cui tam iniuste, qvam crudeliter regnum Siciliae ereptum erat.

VI. Pro Carolo Andegavensi adducebatur sententia Pontificis, qvi regnum iure caduci repetebat sedi Romanae, Galloqve tradebat. Item belli titulus, qvo ius a Pontifice traditum hic defendebat, nec per insidias Regibus indecoras, sed aperto Marte causam hanc agebat ac tuebatur. Tum vesperae Siculae a Petro Aragonio instructae sempiternam labem auctori aspergebant, qvando regnandi cupiditate incensus, non tam bellum, qvam scelus in animo agitavit, et immanis atqve inauditae caedis patrandae impulsor extitit, ut hoc veluti pignore consumptae Gallorum gratiae firmatus, auxilium tanto promptius securiusqve ferret.

VII.

VII. Qvod componendae huius controversiae interest, observare licet, multa inter hostes ultro citroqve fuisse gesta, qvae excusari non possunt, nec debent: potestqve iusta esse belli causa, qvum legitimus belli modus non servatur. Neqve inficior, vesperas Siculas, qvae die Christo resurgenti sacro evenerunt, non tam hostium, qvam percussorum documento esse posteris, cum in bello etiam belli iura non sint ullo tali scelere polluenda. Auctorem vesperarum communiter ferunt, Petrum, atqve inter hos *Berthaut Flor. Gall. lib. III. cap. 25.* In qvo tamen ceteri, et actorum periti scriptores ei non assentiuntur. Ex Fazello constat, Siculos designasse hanc caedem, ut Petrum fidei suae prudenter diffidentem, de odio in Gallos irreconciliabili certiorem redderent, apud qvos nulla gratiae spes futura esset, si tale, tantumqve facinus patrassent. *Decad. post. lib. VIII. cap. 4.* Ista autem coniuratio, duce Ioanne Prochyta, coepta est, cuius extat epistola ad Martinum Pontificem, qva mores Gallorum Siculis invisos perstrinxit, apud Ioachimum Camerarium *Op. subcis. cent. III. cap. 89.* Ipse Pontifex Clemens in literis ad Carolum perscriptis conqveritur, affligi vexariqve incolas, et qvamobrem id Rex fieri sinat et dissimulet, miratur, ac Regi odia perniciemqve his rebus conflari, non falsus augur praesagit: extant in *Hispania illustrata Tom. III. indic. rerum ab Arag. Reg. gest. lib. II.* Imperium externum per se populo, difficili et vario, grave erat, mox propter avaritiam, rapinas, libidinem, insolentiamqve exosum reddebatur, ut inito defectionis consilio, omnis culpa in praefectorum vitia transferretur. Lucius Marineus tradit, ad Petrum venisse Siculorum legatos, et regni capessendi fuisse auctores, qvorum voluntate perspecta, occasionem minime negligendam putarit, *lib. XI. de reb. Hispan.* Aiebant Siculi, tumidos externae gentis spiritus, et profligatos mores, actionesqve

nesqve prorſus immoderatas, et impetus praeferoces, ac deinceps non ferendos, ſola Pontificis voluntate, et traditione regni ab eo facta, non poſſe purgari, nec ius inde ſtabile et ſolidum arceſſi. Negabant regnum pertinere ad ſedem Romanam, et regni leges, procerumqve voluntatem, et ipſa neceſſitudinis iura ad conficiendas defenſionis ſuae rationes afferebant. Non eſt, cur addam, Petrum a Conradino praelatum eſſe Carolo, et traditione ſigno facta pro ſucceſſore habitum, cuius iudicio prorſus atqve omnino ſit ſtandum. *Vid. Mart. Cruſius in annal. Svev. dod. III. lib. II. part. III. cap. 17. ſeq.* Illud certe hinc patet manifeſtumqve eſt, Deo inviſum eſſe genus Principum, qvi per caedes et ruinas ad magna imperia graſſantur. Inter exempla ſunt Henricus VI. et Carolus Andinus, qvorum iſte Rogerium indigne habuit, contraqve promiſſi et pacti fidem regno, libertate, oculis, genitalibus privavit. Poſtea Manfredus contra ſententiam Conradi, contraqve teſtamenti et ſucceſſionis ius, regnum Conradino praeripuit, eoqve ſublato, ultrix Dei providentia novum Conradino aemulum excitavit, totamqve eius familiam deleri permiſit, cum hoc agerent Pontifices, ut Hohenſtaufii ab utilitate ſua alieniores excinderentur. Demum Caroli potentiam colore tyrannidis evertit Petrus, ut alii ad alios opprimendos, aperto coeleſtis irae indicio, excitarentur.

CONTROV. V. De Ottogaro Imperium recuſante.

Premislaus Ottogarus Boiemiae Rex oblatam conſeqvendi Romanorum Imperii occaſionem imprudenter omiſit.

I. Ne-

I. Negligentis eſt praetermittere, qvod firmandae augendaeqve potentiae expedit, ne erepta creſcendi materia, et occaſione neglecta, poenitendi cauſa relinqvatur, cum in parandis et retinendis imperii cautione opus ſit, nec niſi ſemel ibi peccare liceat, ubi error admiſſus emendari non poteſt.

II. Splendoris qvoqve ratio habenda eſt, cuius acceſſio ſaltem non debet recuſari, qvando auctoritatis et famae intereſt, cum viribus augeri opinionem regnantium, in qvorum partibus, ſalva imperandi gloria, nihil deſideratur.

III. Nemine repugnante, Ottogarus in fide et officio retinere potuiſſet Auſtriam, Stiriam, Tirolim, ſiqvidem Imperium ſuſcepiſſet, atqve eas provincias ad dominii beneficiarii legem redegiſſet, cum, repudiata Margaretha, titulus uxorius non admitteretur, nec multo poſt a Rudolpho Caeſare ius caduci obtenderetur, et voluntate iudicioqve Principum comprobaretur.

IV. His rebus aemulationi Habsburgiorum praecidere occaſionem, et bello deinceps gerendo, civilibusqve diſſidiis ſubtrahere materiam potuiſſet, ſi Rex, ut par erat, accuratiori ſolertia conſilium tam utile, qvam opportunum confeciſſet.

V. Exemplum Alphonſi X. ante oculos eſt, cui vitio datur, qvod mora inutili corrupiſſet fortunam: contra Petrus Aragonius praevertendum ratus, regnum per bellum et pericula petiit, qvod Ottogarus ſine labore, et ſine vitae honoriſqve diſcrimine potuit adipiſci.

VI. Diſſenſus his rationibus continetur, qvod tutius ſit, firmam, qvam amplam auctamqve rempublicam habere: deinde qvod turbidus temporum ſtatus moderationem poſtulaſſet, et ſpem adeo conatumqve explendae huius cupidi-

piditatis fregiſſet. Tum qvod iſto pacto regnum domeſticum atqve hereditarium, propter imperium externum, et in ſolo eligentium arbitrio poſitum, facile in diſcrimen venire potuiſſet. Qvin et ſic impendia, et ſumptus ex domeſtico Boiemiae regno in externum, et ſucceſſione haud continuandum converti oportuiſſet. Poſtremo rationes et momenta Ordinum Boiemiae id diſſvadentium minime negligi, multo minus ſperni debuiſſent.

VII. Qvae lis ut dirimatur, omnino prudentia regendi ſpectanda eſt, qvae menſuram huius iudicii implet. Ottogarus negligenter omiſit occaſionem potiundi Imperii, qvo fidem et amorem Germanorum ſibi devincire, regnumqve alienis copiis opibusqve firmare potuiſſet: qvod iamdiu Auſtria non ſine aemulorum invidia bene feliciterqve uſu probavit. Nam etſi regnum Boiemiae per ſe ſatis auctum erat, tamen inſigne qviddam ad regni decus et gloriam pervenisſet, roburqve maius et firmamentum potentiae acceſſiſſet. Praeterea id fuiſſet utile malorum remedium, et Boiemis regnum clientelare poſſidentibus publice privatimqve bene eveniſſet. Pollebat viribus Ottogarus, et potiori ratione imperium ſuſcipere poterat, qvam Rudolphus, Comes per ſe moli tantae impar. Sed Boiemorum timor inanis, et invidia mali exempli fuit, ac magnae deinceps regni huius converſioni proluſit, cum negligeret novum dignitatis et potentiae praeſidium, qvod offerebatur. Eqvidem Ottogarus Carolum Andegavenſem ad caedem Friderici Auſtrii Babenbergii exhortatus eſt, ne patrimonium abſenti ereptum, redituro deinceps reſtituere cogeretur. Qvare Deus, ſcelerum ultor, mulctavit poſtea Ottogarum, et conſilia eius confudit pariter ac corrupit: Habsburgios autem nutu arbitrioqve coeleſti ad ſummam rerum capeſſendam perauſpi-

cato

cato excitavit. *Vid. Venceslaus Hagecius Chron. Bohem. an. 1271. et Ioannes Dubravius histor. Boiemicae lib. XVII.*

CONTROV. VI. De electione Adolphi Nassavii.

Adolphus Nassavius prensando Imperio praeceps, et administrando non cautus fuit.

I. Adolpho qvidem veniebat in mentem Rudolphi Habsburgii, Comitis a tenui initio ad summam potentiam evecti, qvod facile eum movebat, ut ad spem similis fortunae erigeretur.

II. Principes Imperii praecipuos, qvibus Caesarum eligendorum ius est, a filio Rudolphi Habsburgii, alieniores videbat, idqve sibi prodesse iudicabat.

III. Ius ei suffragiis qvaesitum est, qvum Principum eligentium voluntates in eo designando et renunciando consentiebant.

IV. Rationes, et qverelarum capita contra eum adducta nihil momenti habebant ad adimendum ipsi Imperium, qvod rite electus creatusqve esset. Solennia anno MCCXCII. peracta sunt Francofordiae ad Moenum.

V. Contra svaderi poterat, Imperium tantae molis excedere vires ipsius, cuius nervi, abalienatis imperii vectigalibus, incisi essent: ad haec Comitem, non suis opibus nixum, tot tantisqve bellorum sumptibus imparem non resistendo fore aemulis, qvos in Austria, et magnis valentibusqve Principum familiis haberet; Rudolphi Comitis felicitatem singularis esse exempli, nec pertinere ad qvoslibet successores.

VI. Qvae res ita confici poteſt, ut ſtatuamus, Imperium ei fuiſſe recuſandum. Ex capite iuris eqvidem nihil impediebat, qvin Naſſavius ſuſciperet Imperium, ſed qvum ratio prudentiae reddenda eſt, non accurate ſubduxit calculos, et errore admiſſo, rationes manifeſto perturbavit. Etenim non habebat, unde faceret impenſas, tuendae dignitati ſufſecturas, eaqve ex cauſa magnam ſuſtinebat invidiam, et acerbis paſſim ſermonibus arguebatur, qvaſi ab Anglis ſtipendia acciperet, et venalem bello operam navaret. Statim ut Imperator renunciatus eſt, invidioſam conatus ſui fiduciam intellexit, neqve aes alienum diſſolvere potuit, nec turbas discordiasqve auctoritate ſua extinxit, ſed incendit magis. Novae poſt offenſae initium fuit, cum Adolphum inceſſeret cupido habendi, et Principes iure ſuo tutos laceſſendi. His rebus ad malas artes converſus, nec famae conſuluit, et pacem qvietemqve turbavit. Sed appetens alieni Caeſar, maiores excivit aemulos, et imperium vitamqve in agro Vangionum amiſit. In qvo etſi moderationem reqvirimus, non tamen id eiusmodi fuit, ut propterea Imperium ipſi iure eriperetur. Violanti pacta, occupanti aliena, reſiſtere licebat, et negare obſeqvium: Imperio exuere nimium, vel maxime ob actiones plerasqve iniuſtas et indecoras. Capita accuſationum videri poſſunt apud *Siffridum Presbyterum anno MCCXCVI. Confer. Albertus Argentinenſis in Chronico anno 1298. Conradi Vrſpergenſis ſupplementum.*

CON-

CONTROV. VII. De postulato Alberti Austrii, Vectigalia ad Rhenum vindicantis.

Albertus I. Caesar vectigalia ad Rhenum a superioribus Caesaribus abalienata repetere voluit, recte, an secus, sententiis variatur.

I. Qvorum mentes cum Alberti voluntate consentiunt, eorum rationes omnino veri speciem habent. I. qvod iura Imperii cum Imperio Caesarum necessario et perpetuo cohaereant, et ita inter se coniuncta copulataqve sint, ut distrahi divelliqve non possint. II. qvod superiorum Caesarum negligentia sibi non debeat esse fraudi, cum necessitate rerum et temporum multa saepius tolerentur, qvae iusta ideo non habeantur.

III. Qvod si aliqvid contra sit factum, id omne irritum fieri oportere, propterea qvod contra ius sit factum. His fere argumentis movebantur Austrius, et Antistites ac Principes Rheni accolas commonebat, caverent sibi, et fugerent periculum, neqve incurrerent in offensam atqve indignationem suam.

IV. Pro causa Antistitum et Principum adduci potest patientia superiorum Imperatorum, et diuturnae possessionis titulus, qvi firmum constituendi dominii praesidium largitur. Hinc reposcenti vectigalia Alberto respondent, et longi temporis possessionem obtendunt, eamqve, sine cuiusqvam interpellatione et contradictione, tranqvillam pariter ac firmam retinuisse affirmant.

V. Haerent qvidam et impediuntur, cum in huius rei disce-

disceptationem ingrediuntur. Sed mihi certe ratio constat, qvamobrem ad Principum sententiam me traduci patiar, qvippe qvibus cordati omnes assensum praebent. Standum est iudicio prudentum, et ingenue affirmandum, reditus et vectigalia Imperii dari posse pignori, et omnino etiam abalienari, nisi contrarium lege Imperii cautum dispositumqve sit, qvamvis et huic longa deinceps consvetudo, et usus adeo contrarius, et imperantis patientia derogare possint. Imitatur qvidem respublica pupillum, et semper in integrum restitui potest, si qvidem privilegia dolo malo impetrata sunt, qvae rescindi publica utilitas svadet. Alia in praesens qvaestio est, alia in praesenti qvaestione ratio versatur, qvippe qvae nulla fraude et dolo, sed patientia et derelictione Caesarum nititur, atqve adeo hinc seqvitur, summatim propter diuturnam, nec interruptam possessionem usucapi potuisse. *V. Monachus Colmariensis*, cuius fide nunc stamus, *in Chron. p. alt. p. 61. Vrstisianae edit.* Qvod alioqvi pervulgatum, atqve in historia Caroli IV. copiose et ex instituto tractatum recordor. Iam se obiicit difficultas perrecturo ad Livoniam, et ad rem causamqve Erici Sveonum Regis, Esthoniam Revaliamqve in fidem accipientis, et cum aliter a praesenti periculo defendi non possent, in ditionem suam perauspicato redigentis, immanesqve Russorum impetus maturo consilio, et idoneo rerum apparatu antevertentis. Sed qvia tempore excludor, publice experiar, qvid eo in argumento possim, nec modo eius Regis, sed etiam Gustavi magni, Rigam, Livoniae caput, deditione capientis, victriciaqve arma per universam Livoniam circumferentis, iustitiam idoneis firmisqve rationibus tuebor.